

Medical Peace Work Verkkokurssi 4

Rakenteellinen väkivalta ja
väkivaltaisen konfliktin alkusyyt

MEDICAL PEACE WORK

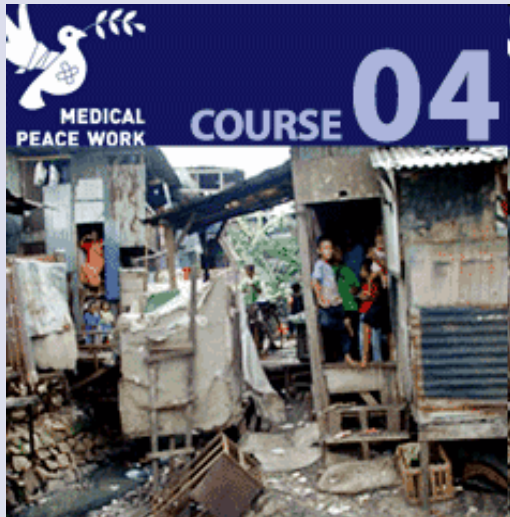

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Rakenteellinen väkivalta ja väkivaltaisen konfliktin alkusyyt

Tavoitteet

- Ymmärtää, miten köyhyys, kehitys ja väkivaltaisen konfliktin alkusyyt ovat yhteydessä toisiinsa.
- Oppia kehityksen ja sen tärkeimpien kysymysten, köyhyyden, epätasa-arvon ja terveyden, terminologiaa.
- Pohtia rakenteellisen väkivallan lähtösyitä.
- Ymmärtää suoran väkivallan ja keskeisten taloudellisten, sosiaalisten ja poliittisten kysymysten yhteydet.
- Soveltaa opittua todellisiin väkivaltaisen konfliktin esimerkkitapauksiin.
- Analysoida mahdollisia ratkaisuja rakenteellisen ja suoran väkivallan ongelmiin.

Rakenteellinen väkivalta, terveys ja kehitys

Kehitys ja väkivalta

Kehityksen mukanaan tuoma sosiaalinen, taloudellinen ja poliittinen muutos voi johtaa rakenteelliseen väkivaltaan.

Muutokset voivat johtaa myös väkivaltaiseen konfliktiin.

Väkivaltaista konfliktia oikeutetaan kehityksenä.

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Miten mittaamme ja määrittelemme köyhyyttä?

- Sen mukaan, kuinka moni elää pienemmällä tuloilla kuin fyysisiin perustarpeisiin tarvitaan - **köyhyysraja**
- Tämän kansanosan prosentuaalisen osuuden mukaan koko väestöstä – **päälukuindeksi (headcount index)**
- Useita mittareita yhdistämällä – esimerkkinä kyvykkyyss pohjainen lähestymistapa käyttäen **Inhimillisen kehityksen indeksiä**

Epätasa-arvo

- Vältettävissä olevaa (kutsutaan myös epäoikeudenmukaisuudeksi) tai vääjäämätöntä
- Yhteisöjen ja maiden sisäistä tai niiden välillä esiintyvää

Trendit:
lisääntymässä vai
vähennemässä?

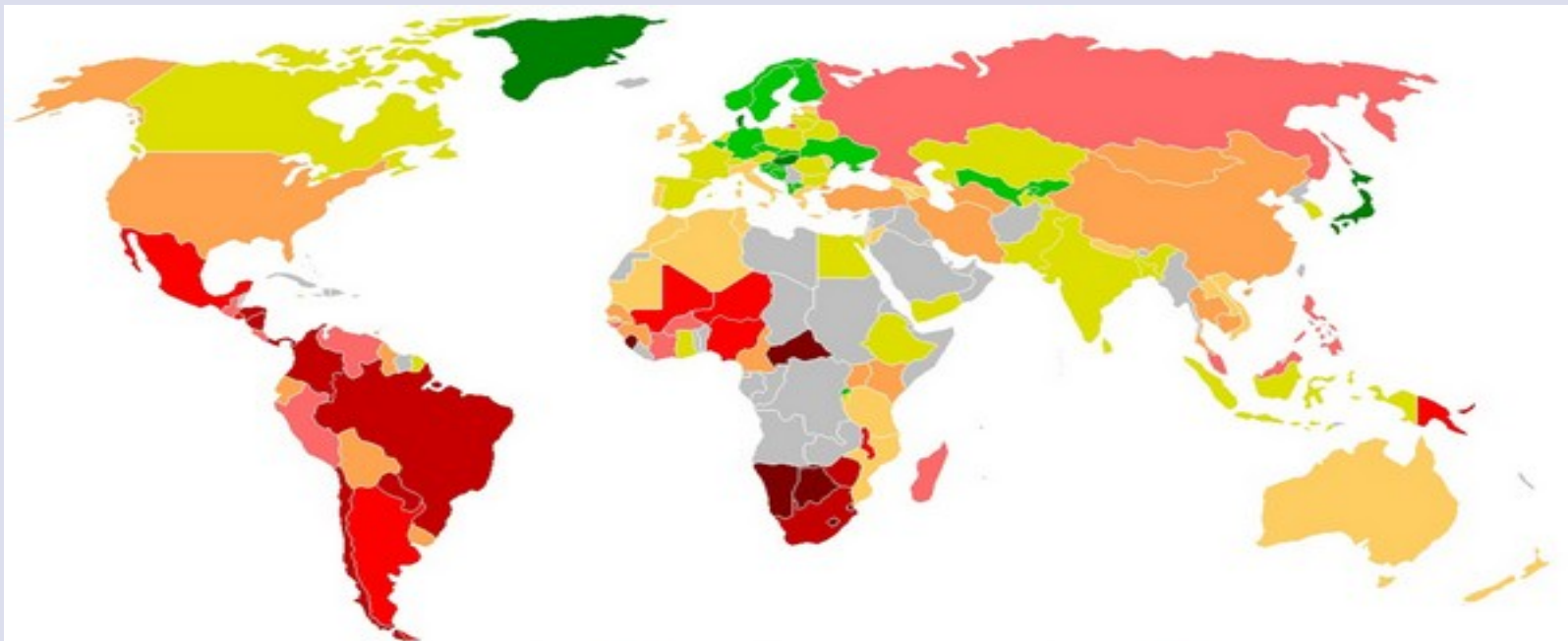
MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Gini-kerroin - yhteiskuntien sisäistä epätasarvoa mittaamassa

Color	Gini coefficient		0,35 - 0,39		0,55 - 0,59
	< 0,25		0,40 - 0,44		> 0,60
	0,25 - 0,29		0,45 - 0,49		NA
	0,30 - 0,34		0,50 - 0,54		

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Epätasa-arvon mittaaminen globaalisti

- Tarkastellaan kaikkien maailman ihmisten tulojen jakautumista suhteessa koko maailman tuloihin, ostovoimapariteetilla korjattuna: **globaali epätasa-arvo (global inequality)**
- Jokaiselle ko. maan asukkaalle lasketaan maan keskitulot, ja maita verrataan tämän perusteella: **kansainvälinen epätasa-arvo (international inequality)**
- Jokaiselle maalle annetaan yksi keskituloarvoedustus riippumatta maan koosta, ja näitä arvoja verrataan: **maiden välinen epätasa-arvo (inter-country inequality)**

Mitä terveys on, ja miten mittaamme sitä?

*Pitäen mielessä, että käsityksiimme vaikuttavat
aika, paikka ja kulttuuri*

Joitakin terveyden mittareita ovat:

- elinajanodote
- Terveen elämän elinajanodote, Healthy Life Expectancy (HLE)
- Terveiden elinvuosien odote, Health-Adjusted Life Expectancy (HALE)
- lapsikuolleisuus
- lapsivuodekuolleisuuden taso ja suhteellinen OSUUS

(WHO 2007)

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Köyhyys, epätasa-arvo ja väkivalta

Rakenteellisen väkivallan lähtösyitä

- Paikalliset tekijät – köyhyys
- Globaalit tekijät – kolonialismi ja globalisaatio

Sisällissotien lähtösyitä

- Etnisyys
- Köyhyys, epätasa-arvo ja taloudellinen kehitys
- Poliittiset tekijät – yhteiskuntasopimukset ja demokratia
- Kansainvälinen ulottuvuus

Köyhyys ja rakenteellinen väkivalta

“Köyhyys on kipua; se tuntuu sairaudelta. Se käy ihmisen kimppuun, ei vain aineellisesti, vaan myös moraalisesti. Se syö ihmisen arvokkuuden ja ajaa hänet täyteen epätoivoon.”

(Narayan et al 1999)

Köyhyyden taustalla olevia tekijöitä:

- Tulojen ja varojen puute
- Voimattomuus
- Haavoittuvuus

Taloudellinen globalisaatio: hyvästä vai pahasta? – väittely kaupasta

PUOLESTA

Työpaikkojen lisääntyminen

Köyhien prosentuaalisen osuuden väheneminen

Terveysindikaattorien kohoaminen

Prioriteetit siirtyvät pois yhteiskuntarakenteisiin sijoittamisesta

VASTAAN

Riippuvuus epävakaista hinnoista; lisää epäreilua kilpailua

Mahdollisuudet hallita elintärkeiden tuotteiden hintoja vähenevät

Terveysindikaattorien kohoaminen hidastumassa

Riippuu saatujen tulojen käytöstä

Prioriteetit siirtyvät sijoitusten ja kaupan houkuttelemiseen; lisää epätasa-arvoa

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Etnisyys – muinaista vihanpitoa vai muuttuvia identiteettejä?

- Alkukantaisuuden näkökulma
 - selkeästi määrittely, rotu ja uskonto hyvin tärkeitä
- Konstruktivistinen näkökulma
 - identiteetit ovat sulavia ja muuttuvat ajan myötä

Etnisyyttä voidaan käyttää erottelun ja propagandan välineenä.

Etnisyys voi viedä huomion pois kaikista muista konfliktien syistä.

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

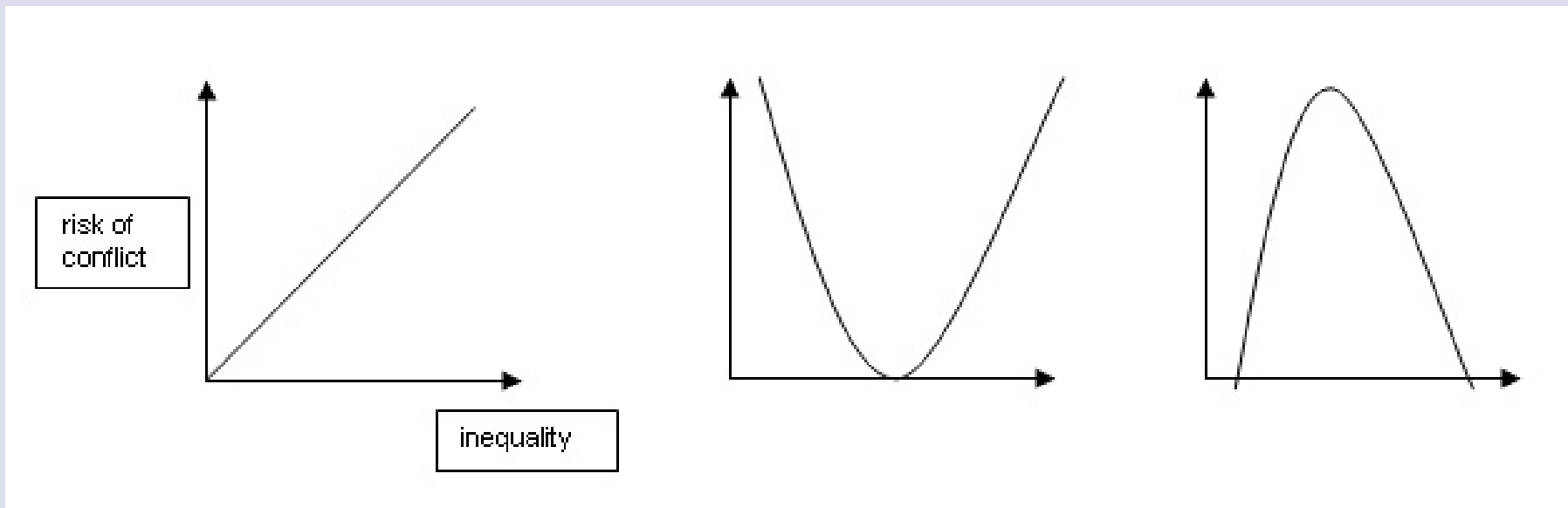
Leonardo da Vinci

Köyhyys, epätasa-arvo ja taloudellinen kehitys

Mahdollisia yhteyksiä alikehittyneisyyden, köyhyyden ja väkivaltaisten konfliktien välillä:

- Jaettu vääritys ja muutoksen kaipuu
- Pitkäaikainen niukkuus ja kasvun puute
- «Louhintataloudet» ja luonnonvarojen kirous

Teorioita siitä, mitä epätasa-arvon lisääntyminen tarkoittaa

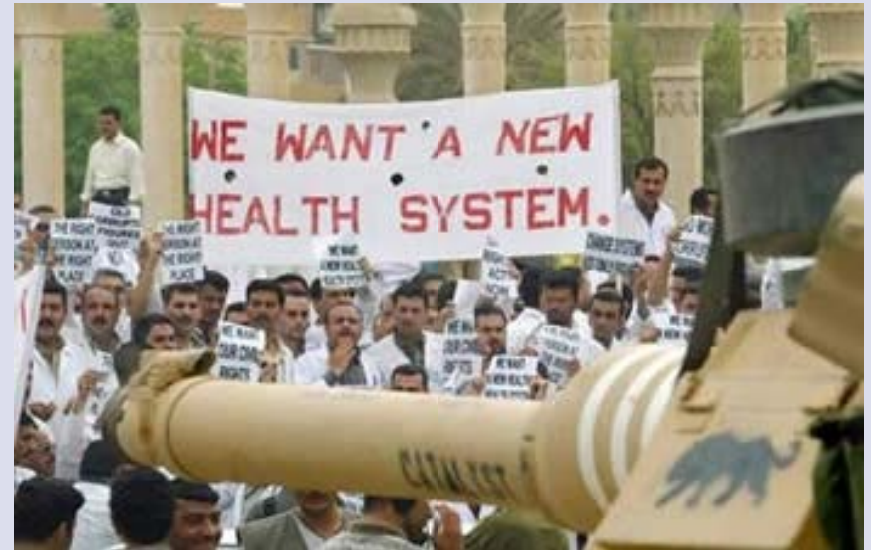
Lineaarinen yhteys

Konfliktiriski vähenee ensin, mutta kasvaa tämän jälkeen

Konfliktiriski kasvaa ensin, mutta vähenee tämän jälkeen

Poliittiset tekijät ja sisällissotien syyt

- ✓ Valtion vahvuus
- ✓ Yhteiskuntasopimus
ja demokratia??

"Luotettavin reitti pysyvään sisäpoliittiseen rauhaan **pitkällä tähtäimellä** on mahdollisimman suuri demokratisaatio."

(Hegre 2001: 44)

Kansainvälinen ulottuvuus

- Kolonialismin vaikutukset
- Kylmä sota
- 'Terrorismin vastainen sota'
- Kansainväliset taloudelliset tekijät
- Ulkomaiset sijoitukset ja kauppa
- Kansainvälinen avustus

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Rakenteelliseen väkivaltaan vastaaminen kansallisella tasolla

Ihmisten tulojen ja mahdollisuuksien lisääminen:

- Sijoitukset julkishallintoon, inhimilliseen pääomaan ja keskeiseen infrastruktuuriin
- vähentämällä tuhlausta, uudelleen jakamalla, stimuloimalla kasvua

mutta

rikkaampien maiden on tarjottava enemmän resursseja

MEDICAL PEACE WORK

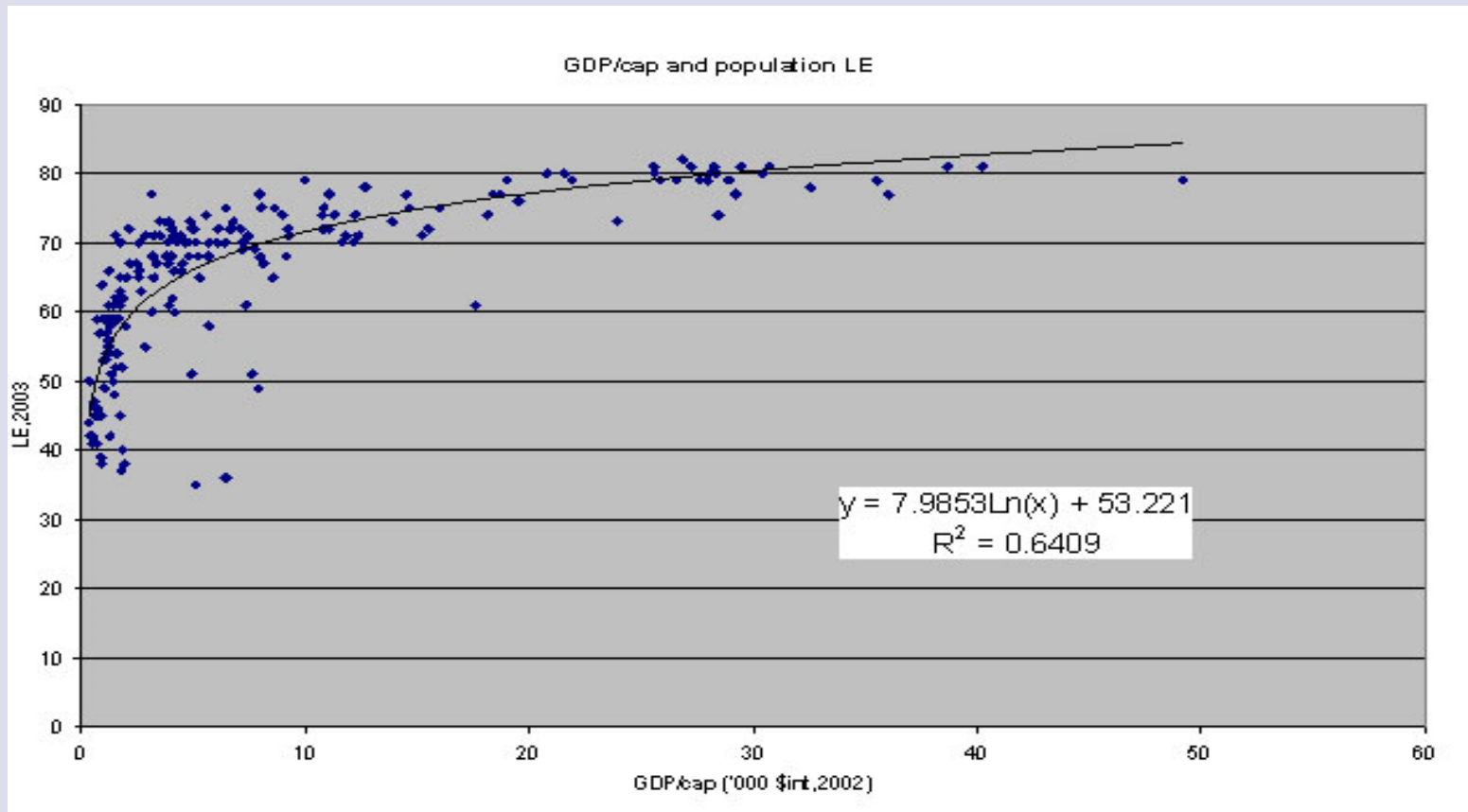
Education and Culture

Leonardo da Vinci

Tulot parantavat terveyttä

– mitä todistusaineistoa tästä on?

E
L
I
N
A
J
A
N
O
D
O
T
E

TULOT

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Terveyspalvelujen parantaminen – tärkeimpiä tapoja kohottaa elinajanodotetta

- Julkisesti, lisääntyvin määrärahoihin rahoitetut, kattavat perussairaanhoidon palvelut
- Äitien ja lasten terveyteen sekä immunisaatioon keskittyminen
- Hyvin koulutetut terveysalan ammattilaiset, jotka saavat riittävää palkkaa ja palkkiota varsinkin epäsuosituista tehtävistä
- Yksityisen sektorin säätely

Muita tärkeitä tapoja ovat koulutus, perusravitsemuksesta huolehtiminen, vesi, sanitaatio ja epäoikeudenmukaisuuksien vähentäminen.

Rakenteellista väkivaltaa vähentäviä interventioita

Negatiivinen vaikutus

Kauppa-köyhyysansa

Lääkkeiden saatavuuden esteet

Asekauppa

Sotaa suoraan tukeva kauppa

Haavoittuvuus kansainvälisen talouden liikkeille ja velkaantumiselle

Lahjoittajien etujen mukaan annettu avustus

Mahdollinen ratkaisu

Paine WTO:ta kohtaan

TRIPS+-kampanja ja uusi T&K-järjestelmä

Asekaupasta hyötymisen lopettaminen

Säätely

Taloudellinen säätely, velkojen anteeksianto ja uudelleen järjestely

Paremmiin hallittu apu

Rakenteelliseen väkivaltaan vastaaminen terveydenhuoltojärjestelmissä

Terveydenhuoltojärjestelmät: 'kaikki toimet, joiden ensisijainen tarkoitus on edistää, palauttaa tai ylläpitää terveyttä'

(WHO 2000)

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Tärkeimpiä toimia terveydenhuoltojärjestelmissä

- Lisää rahoitusta kehittyville maille
- Ei käyttömaksuja – julkinen rahoitus
- Paremmat palkat, työolosuhteet ja näkymät terveystyötä tekeville

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Lähteet

- Hegre H et al. (2001). **Toward a democratic civil peace? Democracy, political change and civil war, 1816-1992.** American Political Science Review 95(1): 33-54.
- Narayan D et al. (1999). **Voices of the poor: can anyone hear us?** Washington DC, World Bank.
- WHO (2000). **The world health report 2000 - Health systems: improving performance.** Saatavilla osoitteessa www.who.int/whr/2000/en/, haettu 10.10.2011.
- WHO (2007). **Healthy life expectancy (HALE) at birth (years).** Saatavilla osoitteessa www.who.int/whosis/indicators/2007HALE0/en/, haettu 30.9.2011.

© **medicalpeacework.org 2012**

Tekijä Marion Birch, tekstitoimittajat Mike Rowson ja Klaus Melf, graafinen profiili Philipp Bornschlegl, käännös Samuli Kangaslampi